

כדי ישיבתה, כי צה"ל חצה את תעלת סואץ — ידיעה שהיתה מופרכת לחלוטין, ושגרמה גלג של אוסטימיות כוזבת ומסוכנת בדרגים העליונים באחד הרגעים הקשים ביותר של המלחמה.

לאריק שרון יש, בני ספק, גירסה פרטית משנו — ויתכן מאוד שלמפקדי החטיבות והיגדודים, שחשתתפו בחימה, יש גירסות משי להם. יש ודאי גם גירסות של חטיבות ויחידות שלחמו באותו יום באיוזורים סמוכים.

לכל הגירסות האלה תתווסף עתה גירסת ועדת-אגרי נט — והיא לא תהיה יותר טובה, ואולי גם לא יותר רעה, מכל הגירסות האחרות. איש לא יקבל אותה כגירסה סופית ומחלטת, שאין עליה עוררין. כי גירסתה שלה תהיה מבוססת על התרשמות חבריה מעדים שביניהם לא נערך עימות, על הכושר הריטורי של העדים, הסימפאטיות של הופעתם, אהבות ושינאות ודיעות קדומות של חברי הוועדה — ללא יכולת לחקור את המיסמכים, או אף לוודא שאינם מזויפים.

את העובדה הזאת האירה השבוע פרשת מיסמכי-ברן — פרשה שהטיחה בבת אחת אור חד על כל המוגבלות והמחדלים של ועדת אנרנט. היא השוכנה לא רק בשדעצמה, אלא גם בדוגמה לכל שיטת-העבודה של הי וועדה, שיא הביאה לעימות בין אנשים ומיסימכים.

יומנים והקלטות

ב מרכז הפרשה עמדו שני סוגי מוצגים: יומני-מיבצעים וסרטי-הקלטה.

כאשר יחידה (מדרג חטיבה ומעלה) נמצאת בלחימה, החל בשלב ההכנות, מנהל יומן על מיבצעה. יומן זה מנהל בחדר-המילחמה, שהוא מרכז-העצבים של החטיבה. האוגדה או הפיקוד, אליו מגיעים הדיווחים מלמטה והפקודות מלמעלה, וממנו יוצאות הפקודות כלפי מטה והדיווחים כלפי מעלה.

כל הפקודות, הפקודות והדיווחים האלה נרשמים כיומן, בכתב-יד של פלמ"מיבצעים או קצין-מיבצעים, הנמצא ליד המפקד שהוא בפקוד. זוהי עבודה בעייתית, הדורשת ריכוז רב, ועל כן מתחלפים בעליה כל שעתים בערך.

מיסמך זה משמש לשתי מטרות. בתוך המלחמה, כשישמרת מתחלפת בחדר-המילחמה, היא מאפשרת למישרת הנכנסת לעמוד על מה שאירע במשמרת הקודמת, וכך לשמור על המשכיות. אחרי המלחמה, מבינים על פי היומן את ההליכים ומשזורים עובדות. דווקא פרשת האלוף ברן היא מיקרה קלאסי המוכיח את חשיבותו של היומן.

במיפקדות נייחות, כגון פיקוד (לפעמים).

ישנן מערכות סטאטיות, המקלטות על סרטי-הקלטה את השיחות של המפקדים. הן גם מאזינות לרשתות של דרגים נמוכים יותר ומנציחות את השיחות. הקלטות אלה נועדות רק לשימוש אחרי המלחמה, לצורך שיחזור מדוייק של העובדות, כתיבת ההיסטוריה והסקת לקחים.

מבחינת מהימנות המקורות, מובן שסרטי-ההקלטה הם המקור המהימן ביותר. בניגוד ליומני-מיבצעים, מזהים בהם את קולות הי דוברים, ואין הדברים כפותים לניסוח של פמל או קצין זוטור.

שני סוגי ראיות אלה עמדו עתה במרכז של פרשה.

דממה ברגע המכריע

ב באוקטובר הוקלטה רשת-הקשר של אוגדת ברן.

כאשר נתמנתה ועדת-אגננט, החליטו מי שהחליטו לא למסור את סרטי-ההקלטה לאיש. פרקליטיו של גורודיש טוענים, כי הוא ביקש את הי הקלטות, אך הן לא ניתנו לו. לעומת זאת נודע עתה, כי הסרטים המקוריים נמסרו פעמיים לאוגדתו של ברן — דבר שאין לו תקדים. הם היו מצויים שם במשך שבועות ארוכים, וזה עוד לפני שנעשו העתקים של ההקלטה או העתקים מחדש של ההומור המוקלט.

נודע כי קצינים מאוגדתו של ברן האזינו לסרטים אלה, ואף העתיקו חלק מהם. הסרטים — כולם או חלקם — לא נמסרו עלידי ברן לוועדת-החקירה.

לפני כחודשיים הגיעו הסרטים סוף-סוף לידי גורודיש — והפעם לא המקוריים, אלא הקלטות מועתקות. אחד הסכנאים שהאזין בצוותו של גורודיש להעתקים אלה מספר, כי הוא הבחין בשלושה קטעים דוממים. שי נראו לו כמחיקות. הסרטים נשלחו לבדיקה בידי מומי חים, שקבעו בדו"ח שלהם שהם מניחים שאלה הן מחיקות.

המחיקות הן בקטעים רבי-משמעות לקבני עת האמת לגבי התרחשויות אותו יום. לפי חות אחד הקטעים מתייחס לנושא המחלוקת העיקרי בין ברן לגורודיש ביחס למה שאירע, השבוע התפרסם. מפי חוגי האלוף ברן (המשרת עתה כניספח צבאי בווינגטון) כי יתכן שנמחקו בטעות דברי רים בעת ההאזנה. טענה זו מעוררת כמה שאלות:

- טענה דומה מאד הושמעה, ולאחד מכן הופרכה, בפרשת ווטרגייט האמריקאית.
- **עצם הוצאת הקלטה מקורית, שאין לה העתק, מארכיון המטכ"ל, היא שערוריה.**
- מטירתה של הקלטה מקורית כזו, שאין לה העתק, לידי צד מעוניין — היא שערוריה נוספת.
- השארת ההקלטות בידי צד זה במשך שבועות ארוכים, היא שערוריה שלישית.
- אייבדיקת הסרט עם החזרתו, היא שערוריה רביעית.

ברן עם דדו ודיין מעבר לתעלה, אחרי המלחמה

הדין שתיערך חקירה גם אצלם, כדי לברר מה קרה ליומן.

מורסה מוגלחית

פ רשת ההקלטות והיומנים של ברן היא רק דוגימה — אם כי חמורה ביותר — לשיטה המכשילה את הוועדה, והעלולה לרוקן מראש את מסקנותיה ממר בית השיבות.

בינתיים נודעו כמה וכמה עובדות חדשות, הפועלות באותו כיוון.

כך, למשל, הטילה הוועדה בדו"ח-הביניים הראשון שלה האשמה כבדה על גורודיש: שלא פרס את חטיבור תיו ביום-הכיסורים כפי שדרשה תוכנית "שובך יונים". כלומר: שתי חטיבות קדימה, חטיבה אחת אחורנית. אחרי פירסום המסקנות, ולקראת סיום הי חקירה כזוה, גיזה גורודיש מיסמך מדיון הי מיסמך עם שרי-הביטחון, שנערך ביום הכיפורים בשעה 11.00, ובו אישור מפורש וחד-משמעי לפרסום שעליה פקד גורודיש: הטיי בה אחת קדימה, שתי חטיבות אחורנית.

המיסמך גם כולל את אישור החטיבות הטאקטיות, ש הגיעו את גורודיש לאמץ תוכנית זו. במלים אחרות: זאת היתה פקודת המטכ"ל, באישור שרי-הביטחון. זאת טענו עתה פרקליטיו של גורודיש בבג"ץ.

עובדה זו מצטרפת לכמה וכמה עובדות אחרות, שנת גלו רק לאחרונה, והמפריכות קביעות שנקבעו על-ידי הוועדה בחיפון, על סמך חקירה בלתי-מספקת ובלתי-מיקצועית, בדו"ח-הביניים.

השאלה היתה כיצד תגיב הוועדה על גיי לויים מביכים אלה. למעשה היתה צריכה לפי תוח בכל החקירה מחדש, או אף להתפטר.

הסכנה היתה שהוועדה תיכנע לפיתוי לעשות לעצמה שוב חיים נוחים, כפי שעשתה אחרי גילוי שערוריית סימן-טוב, שהיתה זעירה בהשוואה למה שהתגלה עתה, אם כי הביאה לחיסול הקאריירה של קצין-המודיעין הפיי קודי, סגן-אלוף דויד גדליה.

הוועדה יכלה להחליק את העניין, לקבוע שבועם אינו חשוב למסקנותיה, ולהמשיך בקביעת המסקנות ש אליהן הגיעה לפני כן, מבלי לשנות דבר. או, גרוע מזה: לערוך מעין חקירה שיטחית, ולקבוע שאין הוכחות לזויר פים — כפי שאכן עשתה בפרשת סימן-טוב.

כך עשתה גם הפעם. הושפט אגננט הודיע, שאין אחיזה לטענות כאילו הוגשו מיסמכים מזויפים. בדו"ח, ובמזיד — הגדרה, שאינה מכחישה, למעשה, שהמיסמכים יכולים להיות מזויפים והוגשו לו בדו"ח. היא גם אמרה שוב, שהמיסמכים החשודים לא יהיו חשובים להסקת המסקנות.

מובן שלוועדה זו אין כלל המכשירים הי דרושים לחקירת יזופים, וגם אין לה הסבדינות לכך.

החלטת הוועדה השבוע לא הוסיפה אמינות למסקנות שתיק, ולא הגבירה את אמינותו בעיני אנשי-המיקצוע, שעבורם היו המסקנות צריכות לשמש מדריך ובסיס להסי קת לקחי מילחמת יום-הכיסורים.

ואולי גרוע מכל: אם העניין לא יבורר עד תמונה, הוא יוסיף לצבור מוגנה, דחיי כיר את האווירה בצה"ל ובציבור כולו, לשי מש מוקד לחשדות גזברים — ובמסופו של דבר, יתפוצץ העניין כולו בעבור זמן כרעש גדול עוד יותר, כמו פרישת-לבון.

אין פלא שדווקא שימעון פרס, למוד פרשת-לבון, החזיר השבוע מפני אי-חקירת העניין עד תומו.

מוזרה שיבעתיים העובדה שברן לא מצא נכחן למסור הקלטות אלה לוועדה, ואף לא הזכיר בוועדה את עצם קיומם.

ביומנת גורודיש, הגיש הרמטכ"ל את הסרטים לוועדה, בצירוף תעתיקים מודפסים.

כתב-ידה של נערה

מ רתק עוד יותר סיפורם של יומני-המיבצעים. יומני-המיבצעים של אוגדת ברן הוגשו למטכ"ל ולי ועדת כיומנים ומקוריים, וכמובן בכתב-יד. גורודיש קיי כל תצלום ממחלקת ההיסטוריה במטכ"ל, ואחד מקציני המילואים, ששירתו אצלו בתחנות, שם לב לעובדה מוזרה ביותר: כתב-יד זה נשי, מסודר ואחיד.

בכפ"ק (חבורת-פיקוד-קדימית) של אוגדת דה אין משרתות חיילות, ובוודאי לא חיילת אחת הנמצאת בתפקיד יומם ולידה, במשך יממה של קרב קשה, תחת הפגזה. לא היה על כן ספק: היומן אינו אותנטי.

בזה לא תמו תגלויים.

אחד הקצינים, שדיפדף ביומני הימים האחרים של אוגדת ברן, נתקל בין יומני ה-9 באוקטובר בשני עמורי דים שלא היו שייכים אליהם. הם השתרבבו בטעות ליום ה-9, אך מתוכנם היה ברור שהם שייכים ליום ה-8. הם לא היו כתובים בכתב-יד של בחורה, אלא בכתב הבלתי-מסודר של גבר, כנהוג.

בשני דפים אלה מופיע קטע אחד, החסר בעותק שהי גש לוועדה. קטע זה כולל פקודה של ברן לחטיבותיו לתקוף מצפון לדרום — בדיוק לפי התוכנית המקורית. בסיכומיו בצה"ל כתום המלחמה (ועל כן גם, בלי ספק, בוועדה) טען ברן שפקודה זו שונתה לפני המועד שאליו מתייחס הקטע.

מובן שהדבר מחשיד את כל גירסתו של ברן, הסותרת את הגירסה של גורודיש. אחרי שהדברים פורסמו בחלקם השבוע, באו מצד חוגי ברן הסברים, שאינם עומדים במבחן ההגיון.

לפי גירסה אחת, היו היומנים המקוריים מלוכלכים וקרועים, ועל כן הועתקו. אחרי שנעשה הועתק, הושמד או נעלם המקור בטעות.

נגד גירסה זו עומדים השיקולים הבאים:

- כאשר מועתיקים יומן מקורי, אין עדי שים זאת בכתב-יד. מרפסים את התעתיק, ומצרפים אליו תצלום של המקור.
- משוט לא יתכן כי אכדו כל כך הרבה כרכים של יומנים מקוריים. יש להניח שבי מהלך המלחמה הצטברו חיומנים של האוגדת לכדי עשרה כרכים.

לפי גירסה אחרת של מקורבי ברן, לא השתמש ברן כלל בעותקו בוועדה ביומני אוגדתו, אלא ביומן הפיקוד. אין זה סביר. נשאלת השאלה: מדוע? האם לא סמך על יומן אוגדתו? והרי ביומן הפיקודי לא יכולות להיות פקודות מפקד-האוגדה למח"טים שלו. הן צריכות להיות ביומן האוגדתי — ואכן הן מצויות באותם שני הדפים שנמצאו במאוחר, ושאינם מצויים ביומן האוגדתי שהוגש לוועדה.

גירסה חדשה של מקורבי ברן אומרת, שכאשר התי מנה ברן לאלוף-הפיקוד (אחרי האלוף ישראל טל, שהתי ליק את האלוף גונן) הוא לקח עימו את כל מטוה, והשי איר את המיסמכים בידי מפקד ומטה אוגדתי חדש, שאיב דו אותם. כאן מוחשדת קבוצה שלמה חדשה של קצינים, שאין להם כל נגיעה לעניין.

אם מורחב מעגל החשודים עד כדי כך, מן